

Whistleblow-kanavan käyttöönotto ja käsittelijät

Yhteistyöryhmä 05.04.2023 § 7

Laki Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta tuli voimaan 1.1.2023. Kyseessä on EU:n ilmoittajansuojeludirektiivin (2019/1937) whistleblower-direktiivin täytäntöönpanosta. Lainsäädännön tarkoituksena on varmistaa, että henkilö, joka työnsä yhteydessä havaitsee tai epäilee yleisen edun vastaista toimintaa erikseen määritellyillä EU:n tai kansallisen oikeuden aloilla, voi ilmoittaa asiasta turvallisesti.

Sisäisen ilmoituskanavan perustamisvelvollisuus koskee kuntia ja kuntayhtymiä, joiden työ- tai virkasuhteessa olevien henkilöiden määrä on säännöllisesti vähintään 50. Sama koskee kuntien ja kuntayhtymien määräysvallassa olevia oikeushenkilöitä kuten tytäryhtiöitä. Kunnilla ja kuntayhtymillä voi olla myös yhteisiä ilmoituskanavia.

Päätös kanavan perustamisesta on tuotu kaupunginhallitukseen tehtäväksi, koska hallintosäännön 75 §:n mukaan kaupunginhallitus vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä.

Sisäinen ilmoituskanava tulisi ottaa käyttöön kolmen kuukauden sisällä lain voimaantulosta eli viimeistään 1.4.2023. Lain esitöissä on todettu, että ilmoituskanavien ja -menettelyiden käyttöönotto edellyttää yhteistoimintalakien mukaista vuoropuhelua tai yhteistoimintamenettelyä. Yhteistyötoimikunta käsittelee asiaa 28.3.2023.

Organisaatiossa työ- tai virkasuhteessa työskenteleville henkilöille on annettava mahdollisuus tehdä ilmoitus sisäisen ilmoituskanavan kautta. Organisaatio voi sallia myös muille henkilöille ilmoittamisen sisäisen ilmoituskanavan kautta. Se, annetaanko muille kuin organisaatioon työ- tai virkasuhteessa oleville kyseinen mahdollisuus, on siten organisaation harkinnassa.

Kunnan tulee nimetä ilmoituksen käsittelystä vastaava henkilö tai henkilöt. Vastaavalla henkilöllä on oltava riittävä asiantuntemus ilmoitusten käsittelyyn. Ilmoituksia saavat käsitellä vain nimetyt henkilöt.

Laissa on myös säännökset keskitetystä ilmoituskanavasta. Keskitetyn ilmoituskanavan toiminnasta vastaa oikeuskanslerinvirasto, jolle voi myös tehdä ilmoituksen. Oikeuskanslerinvirastosta ilmoitus ohjataan selvitetäväksi toimivaltaiseen viranomaiseen, eli esimerkiksi kuntaan.

Ilmoittajan suojelun edellytyksenä on, että ilmoitus tehdään ensisijaisesti organisaation sisäiseen ilmoituskanavaan ja että ilmoittajalla on ilmoittamishetkellä perusteltu syy uskoa, että rikkomista koskeva tieto pitää paikkansa ja että tällainen tieto kuuluu lain soveltamisalaan. Soveltamisala on määritelty lain 2 §:ssä. Soveltamisaloja on yksitoista, muun muassa julkiset hankinnat ja ympäristönsuojelu.

Lakia sovelletaan tekoihin, jotka on säädetty rangaistavaksi, joista voi seurata rangaistusluonteinen hallinnollinen seuraamus taikka jotka voivat vakavasti vaarantaa lainsäädännön yleisen edun mukaisten tavoitteiden toteutumista. Ilmoituskanavaa ei siten ole tarkoitettu yleiseksi "palautekanavaksi" vaan nimenomaan vakavien väärinkäytösten ilmoittamista varten.

Ilmoittajan työnantaja tai muu organisaatio ei saa kohdistaa ilmoittajaan tai muuhun lain 5 §:ssä tarkoitettuun henkilöön vastatoimia rikkomista koskevan tiedon ilmoittamisesta tai julkistamisesta. Menettely, jonka tarkoituksena on rikkomista koskevan tiedon ilmoittamisen tai julkistamisen estäminen, on niin ikään kiellettyä. Työnantajan vastatoimia voisivat olla esimerkiksi palvelussuhteen ehtojen heikentäminen, palvelussuhteen päättäminen, henkilön lomauttaminen tai epäedullinen kohtelu tai muut kielteiset seuraukset.

Kaupunki on hankkinut ilmoituskanavaksi Granit Oy:n sovelluksen. Työnantajan tulee nimetä käyttäjät whistleblow-kanavalle.

Valmistelu ja lisätiedot:
hallintojohtaja Anitta Hietaniemi
[anitta.hietaniemi\(at\)taidekaupunki.fi](mailto:anitta.hietaniemi@taidekaupunki.fi), p. 044 097 9202

Esittelijä Hallintojohtaja Anitta Hietaniemi

Päätösesitys Yt-ryhmä keskustelelee asiasta ja antaa siitä lausunnon.

Päätös Yhteistyöryhmällä ei ollut lausuttavaa.

Kaupunginhallitus 17.04.2023 § 116
1331/07.03.02/2023

Kaupungin nimiksi ilmoituksen käsittelystä vastaava henkilöiksi esitetään tiedonhallintasihteeri Marika Käppi, hallintosihteeri Päivi Pöyhölä ja hallintojohtaja Anitta Hietaniemi. Ilmoituksia saavat käsitellä vain nimetyt henkilöt.

Valmistelu ja lisätiedot:
hallintojohtaja Anitta Hietaniemi
[anitta.hietaniemi\(at\)taidekaupunki.fi](mailto:anitta.hietaniemi@taidekaupunki.fi), p. 044 097 9202

Esittelijä Hallintojohtaja Anitta Hietaniemi

Päätösesitys Kaupunginhallitus päättää
1. perustaa lain 1171/2022 Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta tarkoittaman ilmoituskanavan; ja
2. määrää ilmoitusten käsittelystä vastaaviksi henkilöiksi tiedonhallintasihteeri Marika Käpin, hallintosihteeri Päivi Pöyhölän ja hallintojohtaja Anitta Hietaniemen.

Päätös Hyväksyttiin esityksen mukaisesti.